



Leszkay András bácsi Moha-meséje

„Noha bácsi”

Amint tudjátok, én gyógynövény-gyűjtéssel foglalkozom. Ha jól emlékszem, már arról is beszéltem nektek, hogy van egy falu a Börzsöny-hegységben, amelynek a környékén igen sok „orvosi székfű”, vagyis kamillavirág terem. Abban a faluban mindig hosszabb időre megállok. Persze mihelyt elterjed a híre, hogy megint megérkeztem, csapatostul fölkeresnek a gyerekek, és kéri, hogy menjünk együtt sétálni. Régi szokásom ugyanis, hogy minden második, harmadik délután sétálok velük egy nagyot a hegyekben. Letelepedünk valahol, labdázunk, játszunk, megesszük az uzsonnákat, de igen gyakran még a leckéjüket is kikérdezem, és amit nem értenek, megmagyarázom.

Történt egy júniusban – mert akkor kezd virágozni a kamilla –, hogy megint abban a falucskában tanyáztam, és éppen egy kirándulást beszéltem meg pajtikáimmal, amikor egyikük, a tízéves Hóka Berci elnevette magát. Megkérdeztem tőle, hogy mit nevet. „Azt nevetem, hogy Moha bácsi milyen gyakran mondja ezt a szót: noha. Most például azt tetszett mondani: „A Fehérkőhöz ránduljunk ki, noha ott lejtős egy kicsit a labdázóhely.” Magam is elnevettem magam: „Igazad van, Berci. Gyakran használom a noha szót. De tudod-e azt is, hogy mikor használom? Olyankor használom, mikor jónak tartok valamit, noha látok abban a valami-ben egy picike hibát is. A Fehérkőhöz induljunk hát, ott ugyanis, noha lejtős egy kicsit a tisztás, igen egészséges a forrásvíz, és ez a fontosabb.”

Észrevettem azonban, hogy a kisebbek még nem egészen értik a noha kötőszó használatát,

mert remélem, tudjátok, hogy ez kötőszó, mégpedig megengedő kötőszó. Azért nevezzük megengedőnek, mert ha rámutatunk is vele valaminek egy kis hibájára, azt a valamit mégse ellenezzük, hanem megengedjük, sőt akarjuk is, miként a kirándulást is Fehérkőhöz. Minthogy azonban a kisebbek még nem értették ezt elég világosan, útközben szándékosan is használtam a noha szót. Még alig mentünk



valamicskét, amikor az első szép tisztáson Berci kisöccse, Jánoska azt indítványozta, hogy labdázunk egyet. Én azonban ezt mondtam: „Okosabban tesszük, ha csak a gyaloglás után kezdünk labdázni, noha ez a tisztás igen alkalmas labdázásra.” Mondtam még több nohát útközben is, labdázás közben is, mikor pedig alkonyodni kezdett, így szóltam: „Induljunk, gyerekek, ne érjen az este az erdőn, noha holdfény lesz, tehát nem tévedhetünk el, de nehogy aggódjanak értetek szüleitek.” Berci megint nevetett a nohámon, de most már a kicsinyek is értették, hogy az használja a noha kötőszót, aki mindent alaposan meggondol.

Vagy három nappal ezután ismét sétára indultam a gyerekekkel, és észrevettem, hogy Berci kisöccse, Jánoska nincs köztük. Kérdésemre pedig Berci ezt felelte: „Megtiltottam neki, hogy eljöjjön. Rászóltam ma reggel, hogy ne piszmojon annyit, mosakodjék már, és ekkor bosszúból úgy kezdett mosakodni, hogy mind a két tenyerét erősen belecsapta a mosdótálba, és lefröcskölt engem. Ilyen rossz gyerek Jánoska!” Megdöbbenve megálltam: „Ejnye, ejnye, Berci barátom! Gondold meg alaposabban, hogy mit beszélsz! Jó gyerek a te kisöcséd, noha indulatba jött, és lefröcskölt. Jó gyerek Jánoska, noha rosszkodott is egy kicsit.” Berci most már csúfondárosan nevetett: „Noha, noha! Már megint ez a noha! Tetszik tudni, Noha bácsi, szerintem ez csak olyan csúrés-csavarás! Mert vagy jó valaki, vagy rossz! Az én öcsém sajnos rossz!”

A falu főutcáján álltunk, és idősem volt rá, hogy megmagyarázzam tévedését. Tovább indultam hát, és csak ennyit mondtam: „Mindjárt a házatok elé érünk. Szólj be Jánoskáért!” De most Berci állt meg: „Ne haragudjék, Noha bácsi, de nem tehetem. Ha most megengedném, hogy velünk jöjjön, holnap még szemtelenebb lenne velem.” Ekkor már láttam is a kerítésüket, és azt is, hogy Jánoska szomorúan kukucskál ki a lécek között. Félrevontam Bercit, és halkán figyelmeztettem: „Nem fájdíthatjuk meg az öcsikéd szívét. Ha nem szólsz be érte, hazamegyek, és elmarad a séta.” Berci sötét pillantást vetett rám, és ettől a perctől kezdve megváltozott a viselkedése irányomban. Beszölt ugyan Jánoskáért, de egész sétánk alatt távol ma-

radt tőlem, és nem intézett hozzám egyetlen kérdést sem. Amikor pedig este a szállásom előtt elköszöntek tőlem a gyerekek: „Jó éjszakát, Moha bácsi!” – Berci megvárta, amíg csönd lett, és akkor ő külön köszönt a többiek mögül, de ezt kiáltotta csúfondáros hangon: „Jó éjszakát, Noha bácsi!” A gyerekek megdöbbenve rákiáltottak: „Mit beszélsz te? Megbolondultál?” Berci azonban nevetve elszaladt, és gúnyosan kiáltozta futás közben: „Noha bácsi! Noha bácsi! Noha bácsi!”

Azon a nyáron már júniusban is nagyon meleg volt, szundítani szoktam hát ebéd után egy órácskát, s csak azután indultam délutáni növénygyűjtő utamra. Másnap azonban alig hunytam le a szemem, kopogtattak az ajtómon, és három kisfiú jött be. Izgatottan elmondták, hogy Berci ma délelőtt mindenkit igyekezett rábeszélteni az iskolában, hogy szólítsanak engem Noha bácsinak. Ők azonban megmondták a tanító bácsinak, miben mesterkedik Berci, a tanító bácsi nagyon megharagudott, holnap reggel ki fogja vizsgálni az ügyet, és Berci rossz osztályzatot fog kapni magaviseletből. A három kisfiú dicséretet várt tőlem, én azonban megpirongattam őket, amiért árulkodtak a tanító bácsinak. S miután elmentek, minthogy már eltelt a szundításra szánt időm, elindultam gyógyfüvet gyűjteni.

Hazafelé jövet éppen ki akartam lépni a bokrok mögül a falu végén levő rétre, amikor egyszerre csak kiáltozást hallottam. Megismertem a hangot: a három kisfiú egyike kiáltozott, mégpedig igen haragosan. Ezt kiabálta: „Menj innen! Te ronda vagy! Rossz vagy! Majd holnap reggel megkapod a magadét!” Kikukcskáltam a bokrok között, és láttam, hogy hat-hét kisfiú labdázik a réten. Berci pedig távolabb áll, és komor tekintettel nézi őket. Ekkor már a többiek is kiáltoztak: „Menj innen! Rossz vagy!” Berci arca még komorabb lett, lehajolt, felkapott egy követ, és feléjük hajította: „Ha rossz vagyok, hát legyen igazán rossz!

Nesztek!” Újból lehajolt, most már több követ kapdosott fel, hajigálta a köveket, és megint kiáltozta: „Rendben van: rossz vagyok! Nesztek! Nesztek! Nesztek!” Azzal elszaladt, a közelemben futott el, és láttam a bokor mögül, hogy csupa könny a szeme...

Az iskolai tárgyalás, mint utólag megtudtam, úgy kezdődött, hogy a tanító bácsi a katedra elé állította Bercit, aztán így szólt a többiekhez: „Álljanak fel mindazok, akiket Hóka Bertalan megpróbált rávenni, hogy csúfolják Moha bácsit Noha bácsinak!” Felálltak vagy húszan is, a tanító bácsi pedig Bercihez fordult: „Bebizonyosodott a rosszágod. Majd meglátod a következményét a bizonyítványodban. Menj a helyedre.” Berci sápad-



tan indult a helye felé..., de alig lépett kettőt, kopogtattak az ajtóon, az ajtó kinyílt..., és amint már bizonyára gondoljátok is, én léptem be az osztályterembe. Mintha magam is tanuló volnék, vigyázzban megálltam a katedra előtt, és jelentettem: „Én is szeretnék szólni egy szót Hóka Bertalan ügyében.” A tanító bácsi elmosolyodott: „Tessék szólni, Moha bácsi!” Folytattam: „Az az egy szó, amelyet Hóka Bertalan védelmében ki szeretnék mondani, így hangzik: noha.” Most már a gyerekek is mosolyogtak, Berci meg reménykedve pislogott rám. S noha csak egyetlen szóra kértem engedélyt, mondtam vagy negyvenet is, ekkép-

pen: „A gyerekek tegnap már azt kiabálták Bercinek: 'Rossz vagy.' Ha ez így folytatódna, végül ő maga is elhinné, hogy rossz. Én azonban tudom és állítom, hogy Hóka Bertalan jó gyerek, noha rosszalkodott is tegnap: megpróbálta csúfolódásra rábeszélteni iskolatársait. Én azonban láttam szomorúságának igaz könnyeit. Hóka Bertalan jó gyerek.”

A tanító bácsi komoly tekintettel nézett hol Bercire, hol énrám, aztán kijelentette: „Elfogadom Moha bácsi tanúskodását. Hóka Bertalan most az egyszer nem kap rossz jegyet.” Berci most már kipirultan az örömtől a helyére ment, én meg beültem az utolsó padba, és hallgattam a tanítást. A szünetben pedig kézen fogtam Bercit, kivezettem a folyosóra, és négy szemközt így szóltam hozzá: „Azt mondtad tegnapelőtt, hogy a noha szó csak amolyan 'csűrés-csavarárás'. Azt mondtad, hogy valaki vagy jó, vagy rossz. Most azonban a magad bőrén tapasztalhattad, hogy nem ilyen egyszerű a dolog. Jánoska igenis jó gyerek, noha lefröcskölt téged hirtelen indulatában. Miként te is jó vagy, noha azt akartad, hogy egy egész iskola csúfoljon engem. Ne ítélezzél hát többé elhamarkodva.” Berci hallgatott egy ideig, aztán szégyenkezve motyogta: „Nagyon bánt, hogy Noha bácsinak neveztem Moha bácsit...” Ezen azonban nevettem egy nagyot, és most már úgy szóltam, hogy a körénk gyűlő gyerekek is hallják: „Engem viszont egy csöppet se bánt. Hiszen nem csúfolódás az, hanem éppen dicséret! Mert az használja sűrűn a noha szót, aki jól tudja használni a fejét is! Az használja gyakran a noha szót, aki mindent alaposan meggondol! Én bizony azt se bánom, ha ezentúl mindnyájan csakugyan Noha bácsinak neveztek engem.”

Persze, eszük ágában se volt. Nevettek. Azt hitték, tréfálok. Márpedig én komolyan beszéltem, noha mosolyogtam hozzá.